

Ketenrisico is niet voor de teler

We gaan het 'silly season' tegemoet. De periode waarin contracten voor komend jaar moeten worden afgesloten en waarin afspraken worden gemaakt over volumes, acties, prijzen en toeslagen. Dit jaar wordt het seizoen meer 'silly' dan ooit. De kostenstijgingen kunnen niet betaald worden door efficiënter te telen en als dat de markt zijn werk moet doen, staat 'de markt' een gigantische klus te wachten.

Kostenstijging

De kostenstijging in het afgelopen teelt seizoen van energie, transport, verpakking en arbeid gaan richting 20%. Echter zijn de contracten afgelopen winter afgesloten op basis van een lineaire prijsontwikkeling op basis van afgelopen jaren. Kortom de contractprijzen voor het seizoen 2022 zijn te laag t.o.v. de kosten. Met een contractprijsstijging van 5% wordt er nog steeds 15% onder kostprijs geproduceerd. En dat moet betaald worden. Aan de prijsstijgingen lijken vooralsnog geen eind te zitten. Economen die werk hebben gemaakt van het voorspellen van de economie gaan uit van stijgingen van energie en alles daar aan vasthoudt van zomaar 15 tot 25% t.o.v. de huidige situatie. Dat betekent een kostenstijging t.o.v. het prijsniveau najaar 2021 van 44%. Ook als de contractprijzen voor 2022 met 5% zijn verhoogt moet een reële contractprijs voor 2023 met 38% stijgen om de kosten betaald te krijgen. En dan wordt er geen rekening gehouden met een risico opslag voor hogere liquiditeitsrisico's en noodzakelijke margevergoeding. Lastige gesprekken maar wel noodzakelijk.

Risico

Dat versterkt de vraag of de risico's van de hele keten op het bordje van de voedselproducent horen. Logischerwijs is het antwoord nee. Het kan niet zo zijn dat de ketenpartijen de kosten en de procentuele marge door rekenen aan de eindklant en de teler de risico's draagt voor mislukkingen van de oogst en voor mondiale problemen als energie tekort of een oorlog in Europa. Alleen risico's die zelf te beheersen zijn, zijn te dragen. Mondiale ontwikkelingen kunnen niet afgewenteld worden op één schakel in de keten.

Opslag

Een optie die inmiddels vaker wordt genoemd is werken met een energieopslag. Dat betekent een contract voor een prijs waarvoor het te doen is en de kosten van de energie onderdeel maken van de ontwikkeling van de energieprijzen. Gaat de energieprijs omhoog dan wordt de opslag voor energie ook hoger. Met deze manier van prijsafspraken worden risico's verdeeld over de gehele afzetketen. En dat is een zuivere marktbenadering. Ook een opslag voor verpakking of transport is dit een mogelijkheid.

Makkelijk

Het is niet gezegd dat dit soort gesprekken makkelijk zijn en de wijze waarop de prijzen en toeslagen worden berekend, vragen een goede registratie en een helder meetpunt. Toch zal iedereen die logisch nadenkt begrijpen dat stijgende kosten betaald moeten worden. En iedereen die verder kijkt dan de eigen de eigen schakel in de keten zal de logica snappen van een gedeeld risico.

De gesprekken worden complexer maar de logica en de realiteit dwingen iedereen in de keten om na te denken over de eigen positie en de randvoorwaarden. Een silly season inderdaad.